

https://education.btsau.edu.ua/sites/default/files/DOC/konceptia_rozvitku_viklad_en_g.pdf (дата звернення: 13.04.2026).

3. Піддубцева О. Особливості іншомовної підготовки в українських аграрних закладах вищої освіти // Науковий вісник Дніпровського державного аграрно-економічного університету. 2021. № 2. С. 45–52.

4. Поліщук А. В. Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Хмельницький національний університет. Хмельницький, 2022. 250 с.

5. Саламатіна О. О. Інноваційні методи навчання на заняттях з іноземної мови в немовних ЗВО України. Вісник Миколаївського національного аграрного університету. 2020. № 3(28). С. 112–118.

6. Уварова Т.Ю. Популяризація англійської мови в українських закладах вищої освіти: переваги та недоліки. Інноваційна педагогіка: теорія та методика навчання (з галузей знань. Випуск 69. Т.2.2024. С.89-92.

УДК: 811.161.2'42

МІЖКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Дячук О.В.

канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри романо-германських мов і перекладу

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Анотація. Культурна картина світу завжди багатша, ніж мовна. Але саме в мові реалізується, вербалізується культурна картина світу, зберігається і передається з покоління в покоління. Серед цих компонентів важливе місце належить стилю вербальної комунікації. У даному аспекті стиль спілкування - це своєрідне мета-послання, яке вказує, як індивідам слід розуміти та інтерпретувати вербальне повідомлення – контекст комунікації. Він являє собою

індивідуальну стабільну форму комунікативної поведінки людини, яка виявляється в будь-яких умовах взаємодії, в будь-якій ситуації.

Ключові слова: адресант, мовні коди, вербальна комунікація, лінгвоспільнота, мовні жанри.

Між мовою і реальним світом стоїть людина, носій мови і культури. Саме вона сприймає і усвідомлює світ за допомогою органів почуттів, створює на цій основі уявлення про світ. Вони в свою чергу раціонально осмислюються в поняттях та судженнях, які вже можна передати іншим людям.

Культурна картина світу – відображення реального світу через призму понять, сформованих в процесі пізнання світу людиною на основі як колективного, так і індивідуального досвіду. Ця картина специфічна для кожної культури, що виникає в певних природних і соціальних умовах, що відрізняють її від інших культур [3, с. 80-85]. Мовна картина світу відображає реальність через культурну картину світу. Мова підпорядковує собі, організує сприйняття світу його носіями. Ця картина світу тісно пов'язана з культурною картиною світу, знаходиться в безперервній взаємодії з нею і сходиться до реального світу, що оточує людину.

Міжкультурна комунікація базується на двох типах поведінки. Універсальна поведінка, спільна для всіх культур, базується на біологічній спадковості людини, яка передається від покоління до покоління. Крім того, різним етнічним групам притаманна специфічна поведінка, яка формується під впливом соціального і фізичного оточення. Специфічні моделі поведінки призводять до формування специфічної культури. Культура охоплює «частину перетвореної ними (людськими спільнотами) природи» [2, с. 30-40]. При взаємодії культур можуть виникати невідомі збої у процесі комунікації і навіть конфлікти, спричинені відмінностями вербальних кодів у носіїв різних культур. Такі непорозуміння пов'язані з порушенням основної умови успішного спілкування: комуніканти мають однаково розуміти повідомлення (вербальне і невербальне).

Безумовно, культурна картина світу завжди багатша, ніж мовна. Але саме в мові реалізується, вербалізується культурна картина світу, зберігається і

передається з покоління в покоління [1]. Саме картина, а не фотографія світу, яка була б однакова у різних народів.

Слова – це не просто назви предметів або явищ, а шматочки реальності, пропущені через призму культурної картини світу і тому набуті специфічні, притаманні лише цьому народів риси.

Як правило, велика кількість проблем виникає при перекладі інформації з однієї мови на іншу. Очевидно, що абсолютно точний переклад неможливий через різні картини світу, що створюються різними мовами. Найбільш частим випадком такої мовної невідповідності є відсутність точного еквівалента для вираження того чи іншого поняття, і навіть відсутність самого поняття. Це пов'язано з тим, що поняття або предмети, що позначаються такими словами, є унікальними для даної культури, а в інших культурах відсутні і, отже, там немає відповідних слів для їх вираження. У разі необхідності поняття виражаються за допомогою запозичень.

Ефективна міжкультурна комунікація вимагає знання і вміння використовувати всі її компоненти. Серед цих компонентів важливе місце належить стилю вербальної комунікації. У даному аспекті стиль спілкування – це своєрідне мета-послання, яке вказує, як індивідам слід розуміти та інтерпретувати вербальне повідомлення – контекст комунікації. Він являє собою індивідуальну стабільну форму комунікативної поведінки людини, яка виявляється в будь-яких умовах взаємодії, в будь-якій ситуації [4, с. 100-120]. Тут майстерність комуніканта проявляється не тільки в культурі його мови, але і в умінні знайти найбільш точний і найбільш відповідний для кожного конкретного випадку стилістичний засіб мови [1, с. 75-80]. Вербальна комунікація передбачає майстерне володіння усіма мовними жанрами: від репліки або коментаря до лекції, доповіді, інформаційного повідомлення, публічної промови [5]. Якщо взяти до уваги особливості спілкування засобами іноземної мови, то комунікація – це подвійний або потрійний переклад: міжмовний, міжкультурний та міжособистісний.

Невербальна комунікація справді залежить від типу культури. Існують, звичайно, жести, експресивні сигнали, які майже однакові в усіх народів (посмішка, хитання головою тощо) [4, с. 65]. Водночас досить багато невербальних засобів, звичок, що прийняті лише однією нацією.

Адресант кодує своє повідомлення в притаманних його культурі значеннях і формах, а адресат вимушений декодувати це повідомлення у своєму культурному коді. Комунікація людей навіть в одній культурі можна порівняти з процесом перекладу, оскільки в кожній особистості є свій життєвий досвід, рівень знань тощо [5]. Міжкультурна специфіка присутня практично у всіх культурах, але в кожній з них вона оцінюється по-своєму, їй надається своє власне значення. У кожному разі стиль комунікації відбиває цінності і норми, що лежать в основі тієї чи іншої культури, її культурно-специфічну картину світу.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. К. : ВЦ «Академія», 2004. 344 с.
2. Манакін В. М. Мова і загальна симетрія універсуму / В. М. Манакін // Мовознавство. 2011. № 3. С. 26 – 40
3. Семенюк О. А. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. / О. А. Семенюк, В. Ю. Парашук. К. : ВЦ «Академія», 2010. 240 с
4. Buerkel-Rothfus, Nancy. Communication: Competencies and Contexts. New York: Newbery Award Records, 1985. 430 p.
5. Hinner M. B. The importance of intercultural communication in globalized world / M. B. Hinner. 1998. Mode of access: <http://www.bwl.tu-Freiburg.de/english/forschung/Global/pdf>.

УДК 649.14. 85

АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ ТА ДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ